LE LAB
FEMMES DE CINEMA

KOKYBINIS KINO REŽISIERIŲ VIETOS EUROPOJE TYRIMAS

SINTEZĖ - 2023

BENDRADARBIAUJANT SU:

European Audiovisual Observatory

EFAD EUROPEAN FILM AGENCIES

SU "LE LAB" STEIGĖJO RĖMĖJO PARAMA:

FONDATION
Sisley-d'Ornano

Soutenu par

MINISTÈRE DE LA CULTURE
Liberté
Égalité
Fraternité

BENDRADARBIAUJANT SU:

STUDIOCANAL A CANAL+ COMPANY

CNC centre national du cinéma et de l'image animée

Le Collectif 50/50

LES ARCS FILM FESTIVAL

I. LABORATORINIO TYRIMO ĮVADAS

II. INFOGRAFIKA

III. PAGRINDINIAI PASIEKIMAI

IV. APIBENDRINAMOJI LENTELĖ

Visas tyrimas prieinamas www.femmesdecinema.org

APIE „LAB FEMMES DE CINÉMA“

„Femmes de Cinéma“ laboratorija yra unikali vieta apmąstymams ir diskusijoms apie lygybę ir mišrumą audiovizualinėje industrijoje ir Europos kine.

2017 m. įkurta „Femmes de Cinéma“ laboratorija – tai vieta, kurioje susitinka ir keičiasi patirtimi žmonės, atstovaujantys visai kino gamybos grandinei ir susidūrę su iššūkiu, kurį kelia Europos kinematografijos lygybė ir įvairovė. Jos tikslas – generuoti idėjas, siūlyti veiksmus ir skatinti eksperimentuoti, siekiant sukurti sąlygas pokyčiams.

„Femmes de Cinéma Lab“ kasmet atnaujina Les Arcs kino festivalio inicijuotą tyrimą apie moterų režisierių vietą Europoje, rengia seminarus, meistriškumo kursus ir tinklalaides.

Sisley d'Ornano Fondas yra „Lab Femmes de Cinéma“ rėmėjas-steigėjas. Partneriai: STUDIOCANAL, Prancūzijos kultūros ministerija, CNC, „TITRA FILM“, „Audiens“ ir „Collectif 50/50“.

I. LABORATORINIO TYRIMO ĮVADAS

Šį tyrimą atliko **Lab Femmes de Cinéma**. Tai aštuntoji ir naujausia jo versija.

Visų pirma apžvelkime pasaulinį kontekstą, kuriame buvo atliktas šis tyrimas: šiandien Europoje vidutiniškai tik **viena iš keturių režisierių yra moteris.** Įvairūs tyrimai rodo, kad moterys kine vidutiniškai vis dar gauna mažesnį atlyginimą, joms skiriama mažiau stipendijų, jos rečiau įtraukiamos į programas nei jų kolegos vyrai, o moterų personažai dažnai tebėra stereotipiniai. Kinas atlieka svarbų vaidmenį formuojant mūsų kolektyvinę vaizduotę: **jis dalyvauja kuriant visuomenę ir sykiu ją atspindi.**

Jei moterys kine yra nepakankamai atstovaujamos ir diskriminuojamos, iš dalies taip susiklostė dėl **vis dar gajų lyčių stereotipų ir struktūrinių atskirties mechanizmų.** Kad įveiktume šias dvi kliūtis, turime atlikti nuodugnų darbą. Turime dekonstruoti stereotipus ir aktyviau populiarinti moteris režisieres. Taip pat **turime diegti daugiau proaktyvių struktūrinių judėjimų.** Šiuo tyrimu siekiame detalizuoti ir pristatyti politiką bei priemones, kurių buvo imtasi bandant ištaisyti susiklosčiusią nelygybę ir paskatinti moterų bei marginalizuotų asmenų dalyvavimą kino industrijoje kiekvienoje Europos šalyje.

Štai tokiame kontekste asociacija **Révélations Culturelles** nuo 2016 m. kasmet pristato tyrimą apie moterų režisierių padėtį Europos kine. Nuo 2020 m. remiamės mūsų partnerės **European Audiovisual Observatory** (Europos audiovizualinė observatorija, EAO) teikiamais statistiniais duomenimis. Taigi daugiausia dėmesio skiriame duomenimis pagrįstiems darbams.

Taip pat bendradarbiaujame su **European Film Agency Directors Association** (Europos kino agentūrų direktorių asociacija, EFAD), asociacija, vienijančia Europos šalių nacionalines kino ir audiovizualines agentūras. EFAD[1] mums padeda susisiekti su savo valstybių narių nacionalinėmis kino agentūromis, kurios, prieš pasidalydamos šiuo tyrimu su savo nariais, dar kartą jį perskaito. Nuo 2022 m. mus taip pat remia Prancūzijos kultūros ministerija, o nuo 2023 m. – Prancūzijos CNC.

Šis tyrimas yra **Europos šalių bendradarbiavimo pavyzdys** temomis, kurias būtina nuolat sekti. Iš tiesų labai svarbu, kad kiekvienais metais išnagrinėtume skirtingų šalių pateiktus skaičius ir politines priemones, kurios padėtų įvertinti, ar šiame sektoriuje iš tiesų vyksta kokie nors pokyčiai. Žinoma, privalome atsižvelgti į **dvigubą temporalumą** tarp:

[1] EFAD narėmis yra Europos Sąjungos šalys, taip pat Islandija, Norvegija, Šiaurės Makedonijos Respublika, Juodkalnija, Serbija, Šveicarija, Jungtinė Karalystė, Ukraina ir Bosnija ir Hercegovina.

- mūsų kokybinio tyrimo, kuriame nagrinėjamos priemonės, turėsiančios įtakos ateinančių metų statistiniams duomenims;
- EAO kiekybinio tyrimo, kuris susijęs su pasibaigusiu laikotarpiu ir kurio statistiniai duomenys yra anksčiau taikytų priemonių rezultatas.

Šiuo tyrimu norėtume prisidėti prie judėjimo, kurio tikslas – **didinti informuotumą** apie moterų padėtį kūrybiniuose kinematografijos sektoriuose. Kasmet kreipdamiesi į įvairius Europos kino institutus skatiname juos **konkrečiai įsivertinti priemones, kurias jie taiko lygybei skatinti**, ir kartu refleksyviai pažvelgti į savo pačių politiką, palyginti ją su egzistuojančia kitose Europos dalyse.

Šis tyrimas apima maždaug **trisdešimt Europos šalių**. Šių šalių kino institutams išsiuntėme tam tikrą skaičių klausimų (žr. metodologiją). Šiame tyrime pateikiama informacija yra parengta arba remiantis gautais atsakymais, arba, jei šalys nesutiko atsakyti į mūsų klausimus, duomenimis, kuriuos radome jų institucinėse interneto svetainėse.

Privalome pažymėti, kad šalių taikomos priemonės ne visada tarpusavyje palyginamos dėl šalių ekonominių, politinių, socialinių ir kultūrinių skirtumų. Be to, kinas nebūtinai turi tokią pačią reikšmę visose tyrime dalyvavusiose šalyse.

Pateikdami visų Europoje vykdomų politinių priemonių, kuriomis siekiama padidinti įtrauktį, sintezę, galime kasmet katalogizuoti eksperimentines priemones, kuriomis bandoma didinti kino galimybes ir įtrauktį. Todėl tai yra ne tik metinis įvertinimas, bet ir gerosios praktikos pavyzdžių rinkinys.

Siekiame, kad su šiuo tyrimu susipažintų kuo daugiau žmonių, tad nedvejodami juo dalinkitės ir naudokitės jo duomenimis. Tik prašome nurodyti šaltinį (*Study of the Lab Femmes de Cinéma*) ir pranešti mums el. paštu *contact@femmesdecinema.org*

KEY FIGURES OF THE PLACE OF WOMEN DIRECTOR IN EUROPEAN CINEMA

DATA PROVIDED BY THE LAB

REMINDER OF THE FIGURES OF THE 2019 STUDY PUBLISHED BY THE LAB

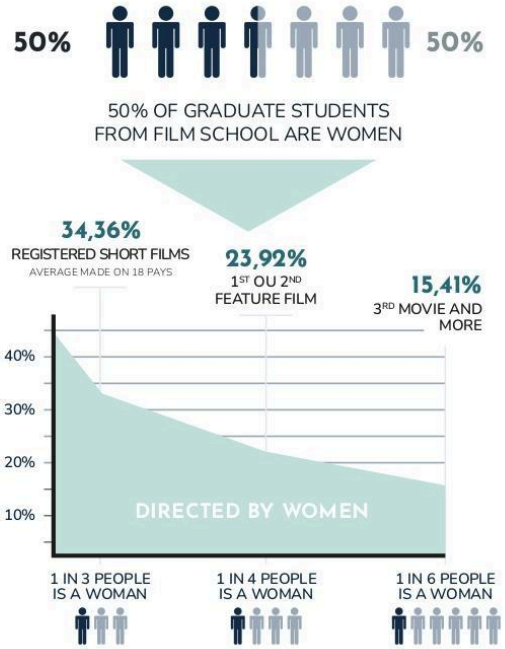

Women, who make up 50% of film school students, are gradually being driven out of the industry. They face a number of discriminatory barriers that make it harder for them to establish themselves in the industry over the long term.

COMPARAISON OF THE RESULTS OF THE LAB STUDY 2020-2023

NUMBER OF COUNTRIES THAT HAVE :

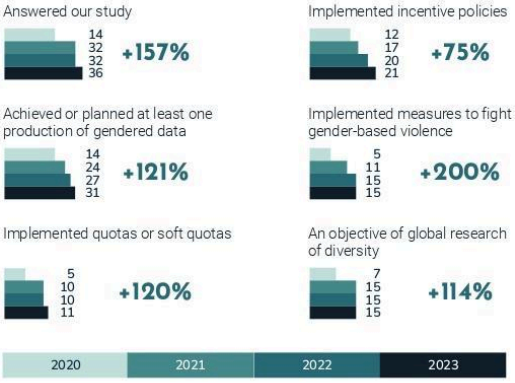

The significant increase in the number of countries responding to our requests means that the themes of parity and gender diversity are:

- addressed politically each year by a greater number of countries,
- addressed in greater depth by those who had begun working on these subjects earlier.

DATA PROVIDED BY THE EAO

THE PROPORTION OF WOMEN FILMAKERS DIRECTING FEATURE FILM IN EUROPE

2018-2022 - Figures provided by the EAO

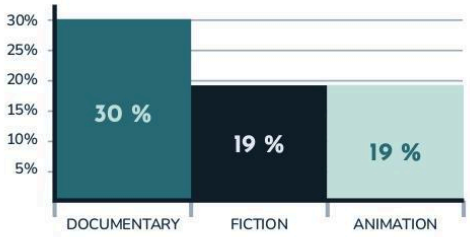

Women directors are proportionally more present in documentary films, where the average film budget is much lower than the average budget for animated or fiction films. Beyond the question of the share of women directors in Europe, there is also the question of the low share of total budgets allocated to them.

SHARE OF FILMS BY WOMEN DIRECTOR

2018-2022 - Figures provided by the EAO

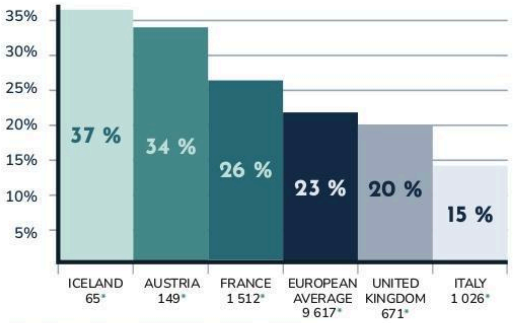

*number of feature films produced between 2018 and 2023

The countries with the best statistics are those that adopted the most ambitious and multidisciplinary policies to promote greater equality in cinema some years ago, but the best statistics are still a long way from parity.

EVOLUTION OF THE SHARE OF FILMS BY WOMEN DIRECTORS*

2013-2022 - Figures provided by the EAO

* including co-productions including at least one woman director

Between 2013 and 2022, the European average for the share of films by female directors rose from 19.9% to 22.4%: if statistics continue to evolve at this rate, we'll have to wait until... 2080 to reach parity.

III. PAGRINDINIAI PASIEKIMAI

Augantis dalyvių skaičius vis labiau pripažįstamoje studijoje

Šiais metais kreipėmės į 37 valstybes , iš kurių 36 atsakė į mūsų klausimus. Tai didėjantis atsakymų rodiklis, atsižvelgiant į pastarųjų metų rezultatus (2022 ir 2021 m. – 32 atsakymai, 2020 m. – 14 atsakymų). 2023 m. tik Albanija nesureagavo į mūsų kreipimąsi. Atsakydami į mūsų prašymus, įvairūs institutai gali apmąstyti savo priemones, kuriomis siekiama skatinti lygybę. Dauguma centrų, į kuriuos kreiptasi, pripažįsta šio tyrimo svarbą (70 % teigia, kad jis yra „labai naudingas“ arba „ypatingai naudingas“).

Šalys, įsipareigojusios siekti lygybės ir imtis veiksmų

2023 m. didžioji dauguma Europos šalių įvairiais lygmenimis yra įsipareigojusios užtikrinti lygias galimybes kino pramonėje: tik 5 šalys neįvedė arba neplanuoja įvesti lygybę skatinančių priemonių (Bosnija ir Hercegovina, Bulgarija, Serbija, Slovakija ir Ukraina[2]).

Iš viso 35 šalys įvedė arba planuoja įvesti paritetą skatinančias priemones. Tarp jų yra tokių, kurios šiais klausimais užsiima jau seniai, tęsia ir gilina savo darbą ilgą laiką (pvz., Austrija, Danija, Islandija, Norvegija, Švedija ir t. t.), ir tokių, kurios prie šio judėjimo prisijungė neseniai. Ne mažiau kaip 10 šalių pradėjo arba planuoja pradėti rinkti lyčių lygybės duomenis per ateinančius kelerius metus. Duomenų rinkimas yra vienas iš pirmųjų žingsnių siekiant kiekybiškai įvertinti nelygybę sektoriuje, todėl tai yra ir tam tikra informuotumo didinimo forma, kuri paprastai veda prie ketinimų deklaracijų ir priemonių, skirtų lyčių įvairovei pramonėje skatinti, įgyvendinimo.

Keletas svarbiausių 2023 m. tyrimo aspektų

- Kai kurios pagrindinės tendencijos pratęsia mūsų 2022 m. tyrimą:
    - lygiateisiškumo integravimas į bendrą lyčių įvairovės paiešką;
    - kova su seksistiniu ir seksualiniu smurtu;
- Kai kurios iš šių tendencijų domina vis daugiau institutų:
    - tėvystės rėmimas;
    - didinti informuotumą apie paramos poreikį nuo pat paraiškų teikimo etapo;
- Galiausiai atkreipiame dėmesį į naujas tendencijas:
    - paramos moterims kino kūrėjoms per visą jų karjerą plėtojimas;
    - darbas, susijęs su atstovavimu ir kova su nesąmoningu šališkumu, ypač tarp institutų atrankos komitetų narių.

[2] Ukraina šiuo atveju yra išimtis, atsižvelgiant į jos dabartinę padėtį. Mūsų kontaktinis asmuo informavo mus, kad institutas nori dirbti šiais įtraukties klausimais, kai tik leis politinės aplinkybės.

Prieš išsamiai pristatydami svarbiausius 2023 m. tyrimo aspektus, atkreipiame dėmesį į vieną faktą, kuris kasmet išlieka gana pastovus: **šalių nenoras įvesti kvotas**. Iš tikrųjų, 11 institutų įvedė nuosaikias kvotas, t. y. suteikė pirmenybę moterų režisuotiems filmams už vienodos kokybės filmus, 3 šalys įdiegė mišrias kvotas (Austrija, Norvegija ir Jungtinė Karalystė), tačiau tik Ispanija įvedė filmų finansavimo kvotas.

Dėmesys Ispanijai: nuo 2020 m. **dalis viso finansavimo biudžeto turi būti skiriama moterų režisierių projektams.** Šios kvotos skiriasi priklausomai nuo Kinematografijos ir audiovizualinio meno instituto (Instituto de la Cinematografia y de las Artes Audiovisuales) skiriamo finansavimo rūšies. Nuo 2022 m:

- 35 % viso „bendrosios paramos“ biudžeto skiriama moterų direktorių projektams;
- 40 % viso „atrankinės paramos“ biudžeto skiriama moterų režisierių projektams.

Ši itin plataus užmojo ir precedento neturinti priemonė artimiausiais metais turėtų turėti didelį poveikį vidutiniam moterų režisierių filmų skaičiui Ispanijoje. Daugiau informacijos rasite Ispanijai skirtoje tyrimo dalyje.

LYGIATEISIŠKUMO INTEGRAVIMAS Į GLOBALIĄ LYČIŲ ĮVAIROVĖS PAIEŠKĄ

- tarptautiniu lygmeniu 2022 m. buvo paskelbtas kvietimas teikti paraiškas finansavimo projektui „New Dawn“. Ši iniciatyva bus pratęsta ir 2023 m. Tai visos Europos fondas, vienijantis 9 nacionalinius viešuosius fondus, o jo tikslas – skatinti įtraukesnę kino aplinką, sudarant sąlygas didesnei perspektyvų ir istorijų įvairovei;

Dėmesys „New Dawn“ programai: 2021 m. paskelbta ir 2022 m. gegužę Kanų kino festivalyje pristatyta kelių fondų iniciatyva **„New Dawn“**[3], kuria siekiama skatinti **įtraukesnę kino aplinką**, taip sudarant sąlygas didesnei skirtingų požiūrių ir pasakojamų istorijų įvairovei. Nyderlandų ir Švedijos iniciatyva įsteigtą fondą koordinuoja Nyderlandų kino fondas.

Šis **visos Europos mastu veikiantis fondas** remia vaidybinių ir dokumentinių filmų projektus, kurie jau yra gavę finansavimą. **Fondo biudžetas – 1 000 000 eurų.** Atrinktiems dokumentiniams filmams skiriama **100 000 eurų** finansinė parama, o fondo atrinktiems vaidybiniams projektams – **200 000 eurų**. Su atrinktais projektais dirbančios komandos visus

[3] Šalys, kurių valstybiniai fondai dalyvauja šioje iniciatyvoje, yra šios: Belgija (Centre du Cinéma et de l'Audiovisuel de Bruxelles-Wallonie ir Vlaams Audiovisueel Fonds), Kanada (Telefilm Canada), Suomija (Finnish Film Foundation), Airija (Screen Ireland), Liuksemburgas (Film Fund Luxembourg), Norvegija (Norwegian Film Institute), Nyderlandai (Netherlands Film Fund), Portugalija (Portuguese Film and Audiovisual Institute), Švedija (Swedish Film Institute) ir Suomija (Finnish Film Foundation). Išsamią informaciją rasite „New Dawn“ interneto svetainėje. https://newdawn.film/.

metus taip pat galės dalyvauti fondo organizuojamuose renginiuose, **skirtuose skatinti tarptautinius ryšius.** Fondui priklauso 9 Europos fondai, taip pat Kanada, kuri prie iniciatyvos prisijungs 2022 m.

- Nacionaliniu lygmeniu nauji veiksmų planai žymi tvirtą politinį įsipareigojimą siekti visapusiškos įtraukties. Tai ypač aktualu Vokietijoje (naujas finansavimo įstatymas, įtraukiantis įvairovės aspektą – 2022 m.), valonų Belgijoje („įvairovės lapas“ paraiškų teikėjams – 2022 m.), Prancūzijoje („Lygybės ir įvairovės“ žyma – 2022 m., lengvatinių kvotų išplėtimas, Centrui nebeteikiant pirmenybės tik moterų režisierių filmams, bet „dosjė suteikiant daugiau įvairovės“ – 2023 m.). Be to, flamandų Belgija, Suomija, Norvegija ir Šveicarija paskelbė, kad siekia į kitą savo veiksmų planą įtraukti lyties kriterijų.

Dėmesys JK: 2016 m. Britų kino institutas (British Film Institute) patvirtino įvairovės standartus. Jie reguliariai atnaujinami: 2023 m. ekspertai pertvarkė įvairovės standartus, kad į juose vartojamas formuluotes būtų įtraukta daugiau įtraukios kalbos, ir pridėtas penktasis standartas. Dabar filmai, siekiantys finansinės paramos iš fondo „Lottery Funding“, kuris priklauso BFI, turi atitikti įvairovės kriterijus (susijusius su lytimi, rase, amžiumi ir negalia) tiek prieš kamerą, tiek ir už kadro. Tai reiškia, kad kino kūrėjų projektai, norėdami gauti paramą, turi parodyti įsipareigojimą siekti įtraukties ir atitikti bent du iš penkių įvairovės standartų.

KOVA SU SMURTU DĖL LYTIES IR SEKSUALINIU SMURTU

Praėjus šešeriems metams nuo kino pasaulyje prasidėjusio judėjimo #MeToo pradžios, institutai tęsia ir stiprina savo priemones, skirtas kovai su seksistiniu ir seksualiniu smurtu (SGBV) ir su visų rūšių smurtu apskritai. Šią temą 2023 m. įsipareigojo įgyvendinti 16 šalių, o 2021 m. – 12 šalių.

Pastaraisiais metais centrai ypač domėjosi smurtu filmavimo aikštelėse ir skatino filmavimo grupes filmuojant intymias scenas kreiptis į intymumo koordinatorius. Taip yra Suomijoje (gairės paskelbtos – 2021 m.), Vokietijoje (konferencijos – 2023 m.), Jungtinėje Karalystėje (skirtas finansavimas prieigos koordinatoriaus, kuris užtikrintų visų filmuojančių asmenų gerovę, mokymams – 2023 m.), Liuksemburge (seminarai, skirti priekabiavimui ir smurtui filmavimo aikštelėse atpažinti ir kovoti su juo – 2024 m.) ir Kipre (finansavimas seminarams apie intymių scenų filmavimą – 2024 m.). Ši profesija, atsiradusi serialų pasaulyje, vis labiau skatinama kino pramonėje. Tačiau iki šiol niekur nėra įpareigojimo naudotis intymių scenų koordinatoriaus paslaugomis.

Dėmesys Prancūzijai: CNC yra vienas iš institutų, labiausiai kovojančių su seksistiniu ir seksualiniu smurtu, visų pirma taikant dvi ypač plataus užmojo priemones:

- Sąlyginė pagalba: nuo 2021 m. pradžios CNC nustatė, kad pagalba teikiama su sąlyga, kad jos prašančios įmonės (gamybos, platinimo, pardavimo...) laikytųsi konkrečių įsipareigojimų, susijusių su seksualinio priekabiavimo prevencija ir nustatymu. Tai apima privalomą įmonės teisinio vadovo mokymą ir sertifikavimą. Šis sąlygiškumas kasmet taikomas vis didesniam specialistų skaičiui: nuo 2023 m. sausio mėn. jis taikomas ir kino teatrų valdytojams;
- Draudimo sąlygos, apimančios „priekabiavimo“ riziką, įtraukimas į visas filmavimų draudimo sutartis. Tai pavyzdinė kovos su priekabiavimu, užpuolimu ar smurtu dėl lyties priemonė, kuria padengiamos filmavimo sustabdymo išlaidos, patirtos gavus skundą dėl priekabiavimo, užpuolimo ar smurto dėl lyties 5 dienoms, neviršijant 500 000 eurų. Siekiama, kad aukos galėtų pasisakyti ir pranešti apie smurto atvejus, nesijaudindamos, kad bus gaištamas filmavimo laikas ir švaistomi pinigai (nuo 2021 m. pabaigos).

TĖVYSTĖS RĖMIMAS

Ne vienas centras pradeda taikyti skatinamąją politiką, kad paremtų kino srityje dirbančius asmenis, auginančius vaikus. Ši politika nėra aiškiai susijusi su lytimi, tačiau iš tiesų tyrimai rodo, kad moterys, turinčios vaikų, darbo pasaulyje atsiduria nepalankesnėje padėtyje: padedant tėvams, iš tikrųjų užtikrinama didesnė moterų ir vyrų kūrybinių sąlygų lygybė.
Šią temą šiuo metu yra įsipareigojusios įgyvendinti 6 šalys, o taikomos priemonės yra įvairių formų: Kai kurios šalys pradėjo taikyti tokio pobūdžio priemones prieš kelerius metus (Vokietija – nuo 2016 m., Šveicarija – nuo 2019 m.), tačiau 2022 m. šis judėjimas įgavo pagreitį: Austrija, Kroatija ir Slovėnija taip pat pradėjo taikyti tokio pobūdžio paskatas. Šiais metais Juodkalnija informavo mus, kad siekia įtraukti vaikų priežiūros išlaidas į biudžetus, kuriems gali būti skiriama parama.

Dėmesys Austrijai: nuo 2022 m. Austrijos kino institutas dviem būdais remia jaunus tėvus, dirbančius kino industrijoje. Centras:

- Skatina diegti „darbo vietų padalijimą“, kuriuo siekiama pagerinti darbo sąlygas žmonėms, turintiems vaikų. Tai leidžia keliems žmonėms dalytis užduotimis ar net darbo vieta ir glaudžiai bendradarbiauti, kad sutrumpėtų kiekvieno asmens darbo valandos;
- Vaikų priežiūros išlaidas dabar gali padengti Institutas.

UŽDUODAMI KLAUSIMAI APIE LYGYBĘ FINANSAVIMO PARAIŠKOSE

Nemažai centrų šiuo metu naudoja paraiškų dėl finansavimo dokumentus kaip priemonę, skatinančią lygybę ir lyčių įvairovę pramonėje. Taip yra 13 šalių, įskaitant 6 šalis nuo 2022/2023 m. Kai kurie institutai paraiškų rinkinius naudoja:

- Rinkti su lytimi susijusius duomenis paprastu ir veiksmingu būdu. Neseniai taip buvo padaryta Norvegijoje (finansavimo paraiškų teikėjai gali užpildyti asmens duomenis apie lytį, rasinę tapatybę, amžių, seksualinę orientaciją ir socialinę klasę – 2022 m.); Švedijoje (iš asmenų, užimančių pagrindines pareigas, pavyzdžiui, režisieriaus, scenarijaus autoriaus ir prodiuserio, prašoma pateikti nacionalinio draudimo numerius – 2023 m.); Prancūzijoje (finansavimas priklauso nuo to, ar bus pateikti duomenys apie vyrų ir moterų, užimančių pagrindines pareigas kuriant kūrinį, skaičių – 2023 m.) ir, netrukus, Kroatijoje (privaloma forma, kurią turi užpildyti finansavimą gaunančių vaidybinių filmų prodiuseriai – 2023 m. Centro finansuojamų vaidybinių filmų prodiuseriai, norėdami gauti trečiąją išmoką turi išvardyti įvairius filmo komandos narius, nurodydami kiekvieno asmens, užimančio įvairias pareigas, lytį);
- Didinti finansavimo paraiškų teikėjų informuotumą šiais klausimais pateikiant privalomus arba neprivalomus klausimus finansavimo paraiškų formose, kaip tai daroma Belgijoje (privaloma įvairovės lentelė, kurioje projektų vykdytojai kviečiami svarstyti apie įvairovę prieš kamerą ir už jos ribų – 2022 m.; galimybė nurodyti kontaktinio asmens vardą ir pavardę priekabiavimo atveju – 2023 m.) ir, netrukus, Kipre (neprivalomas klausimas apie tai, kaip prodiuseris ketina skatinti lyčių lygybę ir bendrą ugdymą prieš kamerą ir už kadro).

Dėmesys Danijai: nuo 2020 m., siekdamas didinti informuotumą ir skatinti kino profesionalus, Danijos kino institutas parengė naują dokumentą, kurį turi užpildyti visi paramos prašantys prodiuseriai. Dabar prodiuseriai privalo pateikti informaciją apie:

- Techninės, kūrybinės ir aktorių komandos sudėtis atsižvelgiant į lytį;
- Komandų atlyginimų pasiskirstymas ir procentinis darbo užmokesčio skirtumas;
- Dialogų skaičius kiekvienam aktorių grupės nariui, atsižvelgiant į lytį.

KARJEROS PARAMOS MOTERIMS KINO KŪRĖJOMS PLĖTOJIMAS

Pastaraisiais metais pastebėjome, kad tarp skatinamųjų priemonių, skirtų padėti, remti ir skatinti moteris kino kūrėjas, institutai ypač daug dėmesio skiria paramai: mentorystei, specialiems mokymams asmenims, užimantiems atsakingas pareigas, vadovavimo mokymams, kontaktų užmezgimo renginiams ir kt. Siekdamos padėti moterims kovoti su apsimetėlio sindromu, skatinti užmegzti ryšius ir padėti joms greičiau kopti karjeros laiptais, 10 šalių, įskaitant 7 šalis 2022–2023 m., diegia tokio pobūdžio paramos priemones.

Pastaraisiais metais tai buvo padaryta Vokietijoje (mentorystės programos moterims kino kūrėjoms – 2022 m.), Ispanijoje (papildomos dotacijos mentorystės programai – 2022 m.), Norvegijoje (finansavimas kursams ir mokymams, skirtiems iš socialinių mažumų kilusiam jaunimui, siekiant paskatinti ir padėti jiems teikti paraiškas kino kursams – 2022 m.); Jungtinė Karalystė (renginių programos „Celebrating Black Women in International Film“, skirtos juodaodžiams kino kūrėjams paremti ir padėti jiems užmegzti naujus ryšius bei partnerystes, sukūrimas – 2023 m.); Belgija (mokymo ir įgalinimo programa, skirta prodiuseriams ir režisieriams, taip pat nebinariniams asmenims – 2023 m.); Austrija (mokymo programos „Tandem“ sukūrimas – 2023 m.).

Dėmesys Belgijai: 2023 m. Vlaams Audiovisueel Fonds (Flamandų audiovizualikos fondas, VAF) sukūrė mokymo ir įgalinimo programą „Leiderschap en Eigenheid in Film“ („Lyderystė ir individualumas kine“). Programoje gali dalyvauti moterys prodiuserės, režisierės ir nebinariniai asmenys. Ją sudaro keli moduliai tokiomis temomis kaip įtraukioji lyderystė, bendravimo įgūdžiai ir tinklų kūrimas. Programos tikslas – remti ir spartinti diskriminaciją patiriančių žmonių karjerą šiame sektoriuje, suteikiant jiems galimybę naudotis praktinėmis priemonėmis. VAF programos dalyviams taip pat siūlo vaikų priežiūros paslaugas.

DARBAS SU NESĄMONINGU ŠALIŠKUMU IR REPREZENTACIJA

Galiausiai, viena iš tendencijų, kuri, atrodo, išsiskiria šiais metais, yra centrų darbas, kuriuo siekiama dekonstruoti nesąmoningą šališkumą (priešais kamerą ir už kadro) ir didinti informuotumą apie reprezentacijos svarbą (priešais kamerą). Naratyvai ir jų pasakojamos istorijos formuoja mūsų kolektyvinę vaizduotę: siekdami kovoti su stereotipais, kurie dažnai būna nesąmoningi, keli centrai nusprendė apmokyti sprendimus priimančius asmenis ir atrankos komisijos narius, pabrėždami kaip svarbu suvokti, kokius vaizdus perteikia jų remiami filmai. Tokią iniciatyvą įgyvendina 10 šalių, iš jų 3 – nuo 2023 m. ir 1 – šiuo metu.
Tarp šalių, kuriose taikomas šis metodas, yra Belgija (mokymai apie nesąmoningus stereotipus jos darbuotojams, valdybos nariams ir atrankos komitetų nariams – 2023 m.); Vokietija (seminarai apie įvairovę, skirti dotacijų skyrimo komitetų nariams ir darbuotojams – 2023 m.); Jungtinė Karalystė (privalomi mokymai, skirti kovai su rasizmu kino pramonėje – 2023 m.) ir netrukus Liuksemburgas (seminarai, skirti didinti gamintojų ir pramonės specialistų informuotumą apie nesąmoningus prietarus ir įtrauktį – 2024 m.), taip pat Kipras (Atitinkama projekto komanda turės įrodyti komitetui savo įsitraukimą ir pastangas lyčių klausimu, kad galėtų pereiti į kitą finansavimo etapą).

Dėmesys Islandijai: Islandijos kino centro konsultantai, skaitydami ir vertindami scenarijų projektus, yra įpareigoti atsižvelgti į Bechdel-Wallace teste apibrėžtus kriterijus ir patikrinti, ar paraiškų kūrybiniame turinyje pirmenybė teikiama daugialypiams moterų personažams.

AIŠKUS LAIKO TARPAS TARP PATVIRTINTOS POLITIKOS IR STATISTINIŲ DUOMENŲ

Galiausiai reikėtų nepamiršti, kad šį tyrimą sudaro valstybių politikos krypčių ir iniciatyvų, kurių jos ėmėsi siekdamos skatinti lygybę kino pramonėje, apžvalga, todėl tai yra išimtinai kokybinis tyrimas. Kiekvienos šalies skyriaus pradžioje minimi statistiniai duomenys paimti iš mūsų partnerės Europos audiovizualinės observatorijos (EAO) paskelbto tyrimo. Nors ir pastebime, kad vis daugiau šalių įsipareigoja spręsti šiuos lygybės ir lyčių įvairovės klausimus ir vis daugiau jų įgyvendina politiką, šių priemonių poveikis nėra tiesioginis. Todėl tyrimo laikotarpis yra dvejopas – tarp skaičių, atspindinčių prieš kelerius metus priimtų priemonių poveikį, ir šiais metais priimtų priemonių ir politikos, kurių pasekmes bus galima įvertinti vėliau.

Kadangi žinome, kad sprendžiant šiuos klausimus tikra pažanga neįmanoma be ambicingos politikos, metai iš metų tęsime duomenų rinkimo darbą, kad savo lygmeniu padėtume paskatinti šalis apmąstyti savo priemones ir būti atviras naujoviškai kitų šalių praktikai.

Dėmesys EAO statistikai: statistiniai duomenys rodo, kad visoje Europoje vidutiniškai didėja moterų režisierių filmų procentinė dalis, tačiau ši pažanga labai lėta ir toli gražu ne linijinė: kai kuriais metais moterų režisierių filmų dalis mažėja, kaip antai 2018 ir 2022 metais.

Europos vidurkis 2018–2022 m. yra 23 % (palyginti su 22,4 % 2017–2021 m. ir 21,3 % 2016–2020 m.).

Žvelgiant į ilgesnio laikotarpio statistiką, nuo 2013 m. iki 2022 m. moterų režisierių filmų dalies vidurkis Europoje padidėjo nuo 19,9 % iki 22,4 %: jei statistika ir toliau keisis tokiu pat tempu, lygybės teks laukti iki... 2080 m.

IV. APIBENDRINAMOJI LENTELĖ

1. POLITIKOS KRYPČIŲ TIPAI

<table>
<tr><th colspan="3">PRIEMONIŲ RŪŠYS</th><th>PAVYZDŽIAI</th></tr>
<tr><td rowspan="3">Ketinimai</td><td colspan="2">Tikslų deklaravimas</td><td rowspan="3"></td></tr>
<tr><td colspan="2">Rekomendacijos</td></tr>
<tr><td colspan="2">Chartijos</td></tr>
<tr><td>Horizontalioji politika</td><td colspan="2">Lyčių aspekto integravimas</td><td>Duomenų, susijusių su lytimi, rengimas / įtraukimo kriterijai skirstant finansavimą</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Konkreti politika</td><td rowspan="2">Pozityvūs veiksmai</td><td>Reguliavimo politika</td><td>Kvotos / projektų prioritetų nustatymas</td></tr>
<tr><td>Skatinimo politika</td><td>Parama / mentorystė / premijos / vaikų priežiūros paslaugos</td></tr>
<tr><td colspan="2">Sąmoningumas
Matomumas
Informuotumas</td><td>Specialus prizas moterims režisierėms / „lyčių lygybės“ skilties Centro interneto svetainėje sukūrimas</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kova su smurtu</td><td>Prevencinės kampanijos / mokymai / priekabiavimo referento įvedimas filmavimo aikštelėse</td></tr>
</table>

2. DUOMENYS PAGAL VALSTYBĘ

% de films de réalisatrices 2018-2022	Pays	Intentions	Politiques régulatrices	Politiques d'encouragement	Gender mainstreaming	Sensibilisation/ visibilité	Lutte contre les violences	Laissez-faire
/	Albanie		x					
32%	Allemagne	x		x	x	x	x	
34%	Autriche	x	x	x	x	x	x	
27%	Belgique (Wallonie)	x	x	x	x	x	x	
	Belgique (Flandre)	x		x	x	x	x	
/	Bosnie Herzégovine							
14%	Bulgarie				x	x	x	
/	Chypre	x			x	x	x	
20%	Croatie	x		x	x	x	x	
29%	Danemark	x	x		x	x	x	
20%	Espagne	x	x	x	x	x		
24%	Estonie	x		x	x	x		
33%	Finlande	x		x	x	x	x	
26%	France	x		x	x	x	x	
16%	Grèce	x		x	x			
23%	Hongrie						x	
23%	Irlande	x		x	x	x	x	
37%	Islande	x			x	x		
15%	Italie	x		x	x	x	x	
30%	Lettonie				x			
22%	Lituanie	x		x	x		x	
17%	Luxembourg		x	x	x	x	x	
16%	Macédoine du Nord	x		x	x	x		
/	Malte				x	x		
/	Monténégro	x	x	x	x			
34%	Norvège	x	x	x	x	x	x	
29%	Pays-Bas	x		x	x	x	x	
19%	Pologne				x	x	x	
25%	Portugal			x	x			
24%	République tchèque	x			x			
20%	Roumanie				x			
20%	Royaume-Uni	x	x	x	x	x	x	
/	Serbie							
24%	Slovaquie				x	x		
18%	Slovénie	x		x	x	x		
34%	Suède	x		x	x	x		
29%	Suisse	x	x	x	x		x	
/	Ukraine							